

Vantaa

VANTAAN LÄÄKINNÄLLISEN KUNTOUTUKSEN APUVÄLINEOHJE

VANTAAN LÄÄKINNÄLLISEN KUNTOUTUKSEN APUVÄLINEOHJE

Terveydenhuoltolain (1326/2010) 29 §:n mukaan kunnan on järjestettävä potilaan sairaanhoitoon liittyvä lääkinällinen kuntoutus. Apuvälinepalvelut ovat osa sairaanhoitoon liittyvää lääkinällistä kuntoutusta.

Sosiaali- ja terveysministeriön asetus lääkinällisen kuntoutuksen apuvälineiden luovutuksesta (1363/2011) määrittelee, että luovutettavien välineiden, laitteiden, tarvikkeiden, tietokoneohjelmien sekä muiden ratkaisujen on tarkoitus edistää potilaan kuntoutumista, tukea, ylläpitää tai parantaa toimintakykyä jokapäiväisissä toiminnoissa tai ehkäistä toimintakyvyn heikentymistä. Apuvälineen luovutuksen edellytyksenä on lääketieteellisin perustein todettu sairaus, vamma tai kehitysviivästyminen, joka heikentää potilaan toimintakykyä ja vaikeuttaa hänen itsenäistä selviytymistään (§ 1).

Apuvälinehankintapäätös on terveydenhuollon hoitopäätös ja perustuu aina yksilölliseen tarvearvioon - ja harkintaan. Ensisijaista on turvata välttämättömien, elintärkeiden ja keskeisempien päivittäisten toimintojen ylläpitämiseksi tarkoitettujen apuvälineiden hankinta.

Perusterveydenhuollossa järjestetään perusapuvälinepalvelut, joihin kuuluvat mm. apuvälineiden lainaus sekä henkilökohtaisten apuvälineiden tarpeen arviointi ja hankinta. Erikoissairaanhoidon vastuulla on järjestää ensisijaisesti erityisosaamista vaativat apuvälinepalvelut. Apuvälinepalvelut ovat kuntalaisille maksuttomia (laki sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista 734/1992).

Lääkinnällisen kuntoutuksen apuvälinepalveluissa noudatetaan hoitoon pääsyä koskevia aikarajoja. Yksilöllisesti sovitettavien apuvälineiden odotusaika on riippuvainen myös apuvälineen myyjän toimitusajoista. Potilas voi joskus joutua odottamaan käyttöönsä tarkoituksenmukaisempaa apuvälinettä, mutta odotusajaksi annetaan välttämätön korvaava apuväline.

Vantaan apuvälinehankinnat on kilpailutettu ja apuvälineet hankitaan niiltä palvelun tuottajilta, joiden kanssa on tehty sopimus. Muilta kuin sopimuspalveluntuottajilta apuvälineitä voidaan hankkia vain silloin, kun sopimuspalveluntuottajilta ei löydy vaikeavammaiselle asiakkaalle sopivaa apuvälinettä.

Teknologian uudet mahdollisuudet ja apuvälinealan tuotekehitys tuovat markkinoille jatkuvasti uusia innovaatioita. Uusia apuvälineitä arvioidaan ja niistä kerätään käyttökokemusta. Kaikki uudet innovaatiot eivät ole lääkinällisenä kuntoutuksena myönnettäviä apuvälineitä.

Vantaan apuvälineohjetta päivitetään valtakunnallisten keskustelujen ja linjausten sekä apuvälinealan kehityksen myötä.

Sisällysluettelo

VANTAAN LÄÄKINNÄLLISEN KUNTOUTUKSEN APUVÄLINEOHJE.....	1
Sisällysluettelo.....	3
YLEISTÄ.....	5
LÄÄKINNÄLLISEN KUNTOUTUKSEN APUVÄLINEPALVELUT VANTAAN PERUSTERVEYDENHUOLLOSSA.....	5
APUVÄLINEEN LUOVUTUS, KÄYTÖN OPETUS JA PALAUTUS.....	6
APUVÄLINEPALVELUT ASUMISPALVELUYKSIKÖISSÄ JA LAITOKSISSA.....	7
APUVÄLINEPALVELUT ERIKOISSAIRAANHOIDOSSA.....	8
APUVÄLINEPALVELUJA KUSTANTAVIA MUITA TAHOJA.....	9
APUVÄLINETOIMINNAN YHTEYSTIETOJA.....	10
03 HOITO- JA HARJOITUSVÄLINEET.....	11
03 03 Hengityshoitovälineet.....	11
03 06 Verenkiertohäiriöiden hoitovälineet.....	12
03 12 Tyränhoitovälineet.....	13
03 27 Stimulaattorit.....	13
03 30 Lämpö- ja/tai kylmähoitovälineet.....	13
03 33 Painehaavojen ehkäisyvälineet.....	13
03 42 Kommunikoinnin terapia- ja harjoitusvälineet.....	13
03 48 Liikkeen, voiman ja tasapainon harjoitusvälineet.....	14
03 51 Pidätyskyvyn harjoitusvälineet.....	15
03 54 Sukupuolielämän apuvälineet.....	15
06 TUKILAITTEET JA PROTEESIT.....	15
06 03 Vartalon ja selkärangan tuet.....	15
06 09 Yläraajan ortoosit, ei vartalokiinnitystä.....	16
06 12 Alaraajan ortoosit.....	16
06 18 Yläraajaproteesit.....	17
06 24 Alaraajaproteesit.....	17
06 30 Proteesit lukuunottamatta raajaproteeseja, kosmeettiset.....	17
06 33 Ortopediset jalkineet.....	17
09 HENKILÖKOHTAISEN HYGIENIAN JA SUOJAN VÄLINEET.....	18
09 06 Suojavälineet.....	18
09 09 Pukeutumis- ja riisuutumisvälineet.....	18
09 12 WC-apuvälineet.....	18
09 33 Peseytymis-, suihku- ja kylpyvälineet.....	19
12 LIIKKUMISEN APUVÄLINEET.....	19
12 03 Kävelyn apuvälineet, yhdellä kädellä käytettävät.....	19
12 06 Kävelyn apuvälineet, kahdella kädellä käytettävät.....	19
12 07 Kävelyn apuvälineiden lisävarusteet.....	19
12 12 Auton käyttöä helpottavat välineet.....	20
12 18 Polkupyörät.....	20
12 21 Pyörätuolit.....	20
12 24 Pyörätuolien lisävarusteet.....	21
12 27 Muut kulkuvälineet.....	21
12 30 Siirtymisapuvälineet.....	21
12 36 Henkilönostolaitteet.....	21
12 39 Suunnistautumisvälineet.....	22
15 KODINHOITOVÄLINEET.....	22

15 03 Ruoanlaittovälineet.....	22
15 09 Syömis- ja juomisen välineet.....	22
18 ASUNTOJEN JA MUIDEN TILOJEN VARUSTEET JA LISÄLAITTEET.....	22
18 03 Pöydät.....	22
18 06 Valaisimet.....	23
18 09 Tuolit.....	23
18 12 Sängyt.....	23
18 15 Huonekalujen lisälaitteet, korkeudensäätövälineet.....	23
18 18 Tukeutumisvälineet.....	23
18 30 Hissit, nostotasot, porrashissit ja luiskat.....	24
21 KOMMUNIKOINTI- JA HAVAITSEMISVÄLINEET.....	24
21 03 Optiset apuvälineet.....	24
21 06 Elektro-optiset välineet.....	24
21 09 Tietokoneiden, kirjoituskoneiden ja laskukoneiden syöttö- ja tulostuslaitteet sekä lisävarusteet.....	25
21 27 Lukuvälineet, ei-optiset.....	25
21 30 Nauhurit ja radiolaitteet.....	25
21 36 Puhelimet ja puhelimen käytön apuvälineet.....	25
21 42 Lähikommunikaatiovälineet.....	26
21 45 Kuulokojeet.....	27
21 51 Hälytysjärjestelmät.....	27
24 TUOTTEIDEN JA TAVAROIDEN KÄSITTELY- JA KULJETUSVÄLINEET.....	27
24 06 Pakkausten käsittelyvälineet.....	27
24 21 Otteen pidentimet.....	28
24 12 Ympäristönhallintajärjestelmät.....	28
24 15 Ajastimet.....	28
24 36 Kanto- ja kuljetusvälineet.....	28
LIITE 1.....	29
LIITE 2.....	29

YLEISTÄ

Tässä apuvälineohjeessa on kuvattu lääkinällisen kuntoutuksen apuvälinepalvelun kokonaisuutta Vantaalla, yhteisiä periaatteita ja sovittuja käytäntöjä. Apuvälinepalvelun käyttäjää kutsutaan ohjeessa tilanteen mukaisesti potilaaksi, asiakkaaksi tai vaikeavammaiseksi.

Sosiaali- ja terveystoimen terveystalveluiden kuntoutusyksikkö, josta jatkossa käytetään nimitystä kuntoutusyksikkö, vastaa lääkinällisen kuntoutuksen apuväline-toiminnasta Vantaalla. Toiminta on keskitetty Myyrmäen ja Koivukylän sosiaali- ja terveysasemien apuväline-lainaamoihin. Tavoitteena on varmistaa apuvälineitä tarvitsevien asiakkaiden tasavertaisuus sekä laadukkaat tarvelähtöiset apuvälinepalvelut. Terveystalveluiden apuvälineet ovat osa potilaan hoitoa ja kuntoutusta. Myöntäminen perustuu terapeutin tekemään tarvearviointiin. Lääkinällisen kuntoutuksen apuvälineisiin ei ole subjektiivista oikeutta.

Apuvälineiden tarpeen arviointiin ja hankintaan liittyvät päätökset ovat hoitopäätöksiä osana hoito- ja kuntoutussuunnitelmaa. Jos potilas on tyytymätön tehtyyn päätökseen, hän voi hakea muutosta siihen ottamalla yhteyttä ensisijaisesti päätöksentekijään tai tämän esimieheen. Asiasta voi myös tehdä muistutuksen Vantaan sosiaali- ja terveydenhuollon terveystalveluiden johtajalle tai tehdä kantelun Etelä-Suomen aluehallintovirastoon. Mahdolliset ristiriidat pyritään ratkaisemaan heti alkuvaiheessa keskustellen. Muutoksenhakumenettelyä määritellään laissa potilaan asemasta ja oikeuksista(785/1992)

Tämän ohjeen päivitykseen osallistuivat Kuntoutusyksikön johtava ylilääkäri Kirsi Koljonen, fysioterapian esimies Aira Tillström-Sinkko, kuntoutussihteeri Tuula Törneblom, fysioterapeutti Päivi Aaltonen, toimintaterapeutti Heidi Lampinen, johtava vs. puheterapeutti Pia Isoaho ja puheterapeutti Arja Nieminen.

LÄÄKINNÄLLISEN KUNTOUTUKSEN APUVÄLINEPALVELUT VANTAAN PERUSTERVEYDENHUOLLOSSA

Apuvälinepalveluprosessi sisältää apuväline-tarpeen arvioinnin, apuvälineen sovituksen, kokeilun, luovutuksen, käytön opetuksen ja seurannan sekä apuvälineen huollon. Apuvälineen luovutus perustuu kuntoutusyksikön terapeutin arvioon. Asiakasta hoitava muu taho (kuntoutuslaitos, yksityislääkäri jne.) voi tehdä ehdotuksen apuväline-hankinnasta, mutta hankintapäätös tehdään yksilöllisen arvion perusteella kuntoutusyksikössä.

Apuvälinepalvelut ovat asiakkaalle maksuttomia eikä apuvälineistä peritä omavastuuta. Muutamissa apuvälineissä kuten peruukeissa tai silmälasisangoissa on asetettu hintaraja, jonka lääkinällinen kuntoutus kustantaa. Apuvälinekäytien matkakuluista asiakas voi hakea sairausvakuutuskorvausta Kelasta. Apuvälineen kuljetus on ensisijaisesti asiakkaan vastuulla.

Tavanomaisemmat kierrätettävät apuvälineet luovutetaan asiakkaille Koivukylän ja Myyrmäen sosiaali- ja terveysasemien apuväline-lainaamoista lainaamoiden

aukioloaikoina. Lainattavia apuvälineitä ovat esimerkiksi kävelykepit, kyynärsauvat, WC-korokkeet, kävelytelineet ja peruspyörätuolit.

Henkilökohtaisten yksittäin ostettavien ja/tai yksilöllisesti sovitettavien lääkinnällisen kuntoutuksen apuvälineiden maksusitoumukset tehdään sovitun työnjaon mukaisesti. Maksusitoumuksen voi allekirjoittaa kuntoutussihteerit tai kuntoutuksen johtava ylilääkäri. Apuvälineen uusintaa koskevat maksusitoumukset allekirjoittaa pääsääntöisesti lääkinnällisen kuntoutuksen kuntoutussihteerit.

Ostopalveluiden hankinnassa on noudatettava voimassa olevia hankintasopimuksia. Apuvälinepalveluiden tuottajat on kilpailutettu. Muilta kuin sopimuspalveluntuottajilta apuvälineitä voidaan hankkia vain silloin, kun sopimuspalveluntuottajilta ei löydy vaikeavammaiselle asiakkaalle sopivaa apuvälinettä.

APUVÄLINEEN LUOVUTUS, KÄYTÖN OPETUS JA PALAUTUS

Apuvälineen luovuttava terapeutti vastaa luovutettavan apuvälineen kunnosta ja siitä, että asiakas saa riittävän käytön opetuksen ja tarvittaessa kirjallisen käyttöohjeen (myös huolto ja puhdistus). Luovuttaja tekee kirjaukset sekä Vantaalla käytettävään apuvälineohjelmaan, että asiakkaan sairauskertomustietoihin ja informoi asiakasta apuvälineen käytön seurannasta ja palauttamisesta. Asiakas saa kirjallisen lainaussopimuksen, josta ilmenevät luovutetut apuvälineet, palautusajankohta sekä -paikka. Kun apuväline palautuu, se kirjataan palautuneeksi apuvälineohjelmaan.

Jos asiakas ei palauta apuvälineitä sovittuna ajankohtana, hänelle lähetetään kirjallinen palautuspyyntö. Palauttamattomien apuvälineiden kohdalla voidaan ryhtyä oikeudellisiin perimistoimenpiteisiin. Tämä tarkoittaa käräjäoikeudelle nostettavaa kannetta, jossa velvoitetaan asiakasta joko palauttamaan apuväline tai korvaamaan sen hinta. Kanteen nostamisesta päättää lääkinnällisen kuntoutuksen kehittämistyöryhmä tai johtava ylilääkäri.

Apuvälineen käyttökustannuksista (sähkö, kuulo- ja muiden laitteiden paristot) vastaa käyttäjä.

Apuvälineen kuljetus

Apuvälineiden kuljetuksesta vastaa ensisijaisesti asiakas itse. Jos se ei ole mahdollista (esim. sähkösängyt), apuvälineen lainaava toimipiste järjestää kuljetuksen. Kuljetukseen käytetään tällöin Vantaan kaupungin sisäistä postikuljetusta.

Huolto ja korjaus

Apuvälineen käyttäjä huolehtii käytössään olevan apuvälineen puhdistuksesta ja kunnossapidosta. Huollon-tarpeen ilmetessä tai apuvälineen rikkoutuessa käyttäjän on otettava yhteyttä apuvälineen luovuttaneeseen yksikköön.

Proteesien ja tukisidosten korjauksen tarpeen voi asiakas ilmoittaa itse lääkinnällisen kuntoutuksen toimistoon. Maksusitoumuksen saaminen edellyttää aina kustannusarviota.

Apuvälineen uusinta

Apuväline vaihdetaan uuteen silloin, kun se on tullut epätarkoituksenmukaiseksi tai sitä ei voida enää korjata. Pelkkä käyttäjän oma toive ei ole riittävä peruste apuvälineen vaihtamiseksi uudempaan malliin. Aiempi apuväline palautetaan ennen uuden apuvälineen luovuttamista, ellei ole sovittu, että vanha apuväline (esim. pyörätuoli, proteesi) voi jäädä varakäyttöön.

Asiakkaan oma vastuu

Käyttäjä vastaa apuvälineen puhdistuksesta ja kunnossapidosta sekä käyttökustannuksista (sähkö-, kuulolaitteiden ja muiden laitteiden paristot). Asiakas on vahingonkorvauslain perusteella velvollinen korvaamaan apuvälineen rikkoutumisesta aiheutuneet kulut, jotka ovat syntyneet huolimattomasta tai ohjeiden vastaisesta käytöstä. Apuvälineen vakuuttaminen esimerkiksi lomamatkoilla on asiakkaan vastuulla. Lisätietoja apuvälineen vakuuttamisesta saa vakuutusyhtiöistä. Varastetusta apuvälineestä on käyttäjän tehtävä rikosilmoitus.

APUVÄLINEPALVELUT ASUMISPALVELUYKSIKÖISSÄ JA LAITOKSISSA

Palvelutaloissa asuvat asiakkaat rinnastetaan avopalveluasiakkaisiin. Yksityisten asumispalveluyksiköiden apuvälineasiat hoidetaan sovitun vastuunjaon mukaisesti. Henkilökohtaiset liikkumista ja toimintakykyä tukevat apuvälineet järjestetään kuntoutusyksikön teraputin tekemän arvion perusteella lääkinnällisen kuntoutuksen apuvälineenä. Tehostetun asumispalvelun yksiköt ovat pääosin velvollisia järjestämään asiakkailleen ei-henkilökohtaiset päivittäisten toimintojen ja liikkumisen apuvälineet sekä erilaiset nostolaitteet ja asiakkaan palvelutarpeen mukaiset hoitovuoteet.

Asiakkaan siirtyessä pysyvästi laitoshoitoon henkilökohtaiseen käyttöön lainatut ja hankitut lääkinnällisen kuntoutuksen apuvälineet jäävät tarvittaessa edelleen hänen käyttöönsä (esim. potilaan itse kelaama yksilöllisesti sovitettava aktiivipyörätuoli, kommunikaatioapuvälineet, raajaproteesit ja tukisidokset). Mikäli yksilöllinen apuvälinetarve lakkaa, palautetaan apuväline apuvälinelainaamoon.

Laitosten (mm. sairaalat ja vanhainkodit) hankintavastuulle kuuluu perusvälineistö kuten sähkösängyt, patjat, geriatriset tuolit, kuljetuspyörätuolit, istuintyyny, suihkutuolit, WC-korottajat, ruokailun apuvälineet ja muut näihin rinnastettavat apuvälineet. Laitoksen vastuulla on myös apuvälineet, joiden käytön tavoitteena on henkilökunnan ergonomian ja työturvallisuuden parantaminen (esimerkiksi nostolaitteet ja muut siirtymisen apuvälineet). Yksilöllinen tarpeen mukainen apuväline voidaan myöntää lääkinnällisen kuntoutuksen apuvälineenä myös pysyvästi laitoshoidossa olevalle potilaalle. Tarpeen arvioinnin tekee kuntoutusyksikön terapeutti.

APUVÄLINEPALVELUT ERIKOISSAIRAANHOIDOSSA

Apuvälinepalveluja toteutetaan Terveystieteiden tutkimuskeskuksissa ja erikoissairaanhoitokeskustoimissa. Laissa ja asetuksissa korostetaan toimivan työnjaon merkitystä. Erikoissairaanhoitokeskustoimien vastuulla on järjestää ensisijaisesti erityisosaamista vaativat apuvälinepalvelut.

Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiiri (HUS) apuvälinekeskus

huolehtii vantaalaisten erityistason apuvälinepalvelusta. Tarvittavan lähetteen HUS apuvälinekeskuksen palveluihin tekee kuntoutustyöryhmä. Kuntoutustyöryhmä tarvitsee lähetteen tekemiseen kuntoutusyksikön terapeutin arvion apuvälineen tarpeellisuudesta. Apuvälinekeskus huolehtii apuvälineen tarpeen arvioinnista, käytön opetuksesta ja lainauksesta sekä huollosta ja korjauksesta.

Sovittuun työnjaon mukaisesti erityistason apuvälinepalvelun asiakkaina ovat HUS-alueen hoito- ja kuntoutusvastuulla olevat lapset ja nuoret. Lisäksi perusterveydenhuollon vastuulla olevien alle 16-vuotiaiden vaativat, kalliit ja vaikeasti kierrätettävät apuvälineet vuokrataan apuvälinekeskuksesta.

HUS Apuvälinekeskus vastaa myös aikuisten sähkötoimisten liikkumis-, ympäristönhallinta- ja muiden erityisapuvälineiden apuvälinepalvelusta. Vaativan erityistason kommunikointiapuvälineistä vastaa apuvälinekeskuksen yhteydessä toimiva Tietoteekki.

Apuvälinekeskuksen ulkopuolelle jäävien apuvälineiden järjestäminen HUS:n erikoisalujen/vastuuyksiköiden hoito- ja kuntoutusvastuulla oleville potilaille järjestetään kyseisen yksikön toimesta. (mm raajaproteesit, tukisidokset ja näönhuollon apuvälineet).

HUS silmätautien kuntoutuspoliklinikka järjestää potilailleen tarvittavat vaativat näönhuollon apuvälineet. Poliklinikalle tarvitaan lääkärin lähete. Osa näönhuollon apuvälineistä (silmälasit ja piilolinssit erityisperustein) korvataan HUS:in silmä lääkärien sopimien perusteiden mukaisesti perusterveydenhuollon toimesta. Silmä lääkärin "HAKEMUS, RESEPTI JA MAKSUSITOU MUS" -lomake toimitetaan osoitteella Koivukylän sosiaali- ja terveysasema, Lääkinnällinen kuntoutus, Karsikkokuja 15, 01360 Vantaa. Maksusitoumus lähetetään asiakkaalle postissa.

HUS korva-, nenä- ja kurkkutautien yksikön kuulokeskus järjestää potilailleen tarvittavat kuulonhuollon apuvälineet. Palveluun tarvitaan lääkärin lähetteen lisäksi kuulontutkimus. Kuntoutusyksikön kuulontutkijan arvioinnin perusteella voi tietyin edellytyksin saada apuvälineeksi kuulon vahvistimen, kommunikaattorin.

HUS keuhkosairauksien poliklinikka Peijaksen sairaalassa vastaa hengitysapuvälineiden tarpeen arvioinnista. Poliklinikalle tarvitaan lääkärin lähete. Happipullon potilas vuokraa itse. KELA korvaa osan lääkkeellisen hapon kustannuksista (happi rinnastetaan peruskorvattaviin lääkkeisiin).

Ruskeasuon erityiskoulun oppilaiden apuvälinepalvelut ostetaan Ruskeasuon koululta.

APUVÄLINEPALVELUJA KUSTANTAVIA MUITA TAHOJA

Sosiaali- ja terveydenhuollon lisäksi apuvälinepalveluja järjestäviin tahoihin kuuluvat mm. sivistystoimi, Kela, Valtiokonttori, vakuutusyhtiöt ja työvoimahallinto. Kirjoitettaessa lääkinnällisen kuntoutuksen maksusitoumusta tai suositusta tulee kirjoittajan selvittää minkä järjestelmän vastuulle apuvälineen hankinta kuuluu.

Sosiaalitoimi kustantaa vaikeavammaisille asuntoon kiinteästi asennettavat välineet ja niiden kohtuulliset kustannukset korvataan kokonaan. Muiden päivittäisistä toiminnoista suoritumisessa tarvittavien välineiden kustannuksista korvataan puolet vamman tai sairauden edellyttämän tarpeen mukaisesti. Vakiomallisiin välineisiin tehtävien muutostöiden, esim. auton hallintalaitteiden kustannukset, korvataan kokonaan. Vaate- ja jalkinekustannuksista korvataan normaalihinnan ylittävä osuus, mikäli edellytykset vamman kannalta ovat välttämättömät.

Sivistystoimi järjestää peruskoulussa opiskelevalle vammaiselle tai erityistä tukea tarvitsevalle oppilaalle apuvälineitä esim. opetuksessa tarvittavat kommunikointia tukevat materiaalit, hissit, luiskat, pulpetit ja tuolit.

Kansaneläkelaitos (KELA) kustantaa vaikeavammaiselle henkilölle työssä ja opiskelussa tarpeelliset kalliit ja vaativat apuvälineet. Apuvälineitä voidaan myöntää peruskoulun 7. luokalta alkaen. Kalliita ja vaativia apuvälineitä ovat esimerkiksi tekniset erityislaitteet, kuten lukutelevisiot ja atk-laitteistot.

Valtiokonttori kustantaa sotainvalidien apuvälinepalvelut. Sotainvalideille luovutetuista apuvälineistä on ilmoitettava Vantaan lääkinnällisen kuntoutuksen toimistoon, joka laskuttaa Valtiokonttoria. Sotaveteraanit (invaliditeetti alle 30 %) saavat apuvälinepalvelut samoin perustein kuin muutkin kuntalaiset.

Vakuutusyhtiöt korvaavat liikenne- ja tapaturmavakuutuslakien perusteella liikenne- tai työtapaturman tai ammattitaudin vuoksi tarpeellisten apuvälineiden hankkimisen.

Työvoimahallinto voi korvata vajaakuntoisen henkilön työnantajalle työolosuhteiden järjestelytukea. Työnantaja voi tällä tuella hankkia mm. työkoneita.

Työnantajan vastuulla on työ- ja virkasuhteessa olevien vajaakuntoisten työssä käytettävien ja työn suorittamisen mahdollistavien apuvälineiden hankinta esimerkiksi erityistyötuoli- ja työpöytä.

Pakolaiset ja paluumuuttajat saavat tarvitsemansa apuvälineet kuten muutkin vantaalaiset. Valtio korvaa luovutettujen apuvälineiden kustannukset kunnille kolmen vuoden ajan. Jos pakolaisella on ollut apuväline tarve jo Suomeen muuttaessaan, valtio korvaa hänen apuvälineensä 10 vuoden ajan.

Apuvälinelainaamosta pakolaisille luovutettavat apuvälineet ilmoitetaan lääkinnällisen kuntoutuksen toimistoon.

APUVÄLINETOIMINNAN YHTEYSTIETOJA

Koivukylän sosiaali- ja terveysaseman apuvälinelainaamo

Käyntiosoite: Karsikkokuja 15, 0.krs

Postiosoite: Karsikkokuja 15, 01360 Vantaa

puh. (09) 839 25449

Avoimna ma, ti, ke, pe klo 12.00–13.30, to klo 14.00–15.30

Puhelinaika ma-pe klo 10.00–11.00 puh. (09) 839 25449

Huoltomies on paikalla pääsääntöisesti tiistaina ja torstaina lainaamon aukioloaikoina.

Myyrmäen sosiaali- ja terveysaseman apuvälinelainaamo

Käyntiosoite: Jönsaksentie 4, -1.krs

Postiosoite: Jönsaksentie 4, 01600 Vantaa

puh. (09) 839 35342

Aukiolo- ja puhelinajat: ma, ke, pe klo 12.00–13.30, ti klo 8.00–10.00, to klo 14.00–16.00

Huoltomies paikalla pääsääntöisesti maanantaina ja keskiviikkona lainaamon aukioloaikoina

Päivittäisten toimintojen pienapuvälineiden tarpeen arviointia varten asiakkaan tulee varata aika toimintaterapian toimipisteistä.

Kommunikaation apuvälineiden tarpeen arviointia varten asiakkaan tulee varata aika puheterapian toimipisteestä.

Tukien lainauksessa asiakkaan tulee varata arviointiaika fysioterapian puhelinpalvelunumerosta (09) 839 22193 ma-pe klo 9.00–11.00

Sähkökäyttöisten kotihoitosänkyjen, painehaavapatjojen ja nostolaitteiden tarpeen arviointi, varastotilanteen tiedustelu ja konsultaatioapu toimintaterapeutilta puh. 09 839 28735.

Lääkinnällisen kuntoutuksen toimisto

Koivukylän sosiaali- ja terveysasema,

Karsikkokuja 15, 01360 Vantaa

kuntoutussihteeri puh. (09) 839 23778 klo 12.00–13.00

toimistosihteerit puh. (09) 839 23883 tai (09) 839 22534

Myyrmäen sosiaali- ja terveysasema,

Jönsaksentie 4, 01600 Vantaa

kuntoutussihteeri puh. (09) 839 35287 klo 12.00–13.00

Hoitotarvikejakelu ja diabetesvälinejakelu

Itä-Vantaa:

Karsikkokuja 15 4. krs, 01360 Vantaa

Asiakaspalvelu ma-to klo 9.00–11.00

Puhelinaika ma-to klo 11.00–12.00 puh.(09) 839 23913

Länsi-Vantaa:

Jönsaksentie 4, 1.krs, 01600 Vantaa,
Asiakaspalvelu ma-to klo 9.00–11.00
Puhelinaika ma-to klo 11.00–12.00 puh. (09)839 35219

HUS Apuvälinekeskus

Käyntiosoite: Mannerheimintie 107 (sisäänkäynti: Nauvontie 8)
Postiosoite: PL 671, 00029 HUS
Ajanvaraus puh. (09) 471 80520 ja Huoltopyynnot puh. (09) 471 75499 ma-pe klo 9.00–11.00, 12.00–14.00

HUS Peijaksen sairaala, Keuhkosairauksien poliklinikka

Käyntiosoite: Sairaalakatu 1, 01400 Vantaa
Postiosoite: PL 900, 00029 HUS
puh. (09) 471 67930
kuntoutusohjaaja puh. (09) 471 67688 klo 12.00–13.00

HUS Silmätautien kuntoutuspoliklinikka

Käyntiosoite: Silmätautien läntinen poliklinikka
Gyldenintie 2 A, 4. krs
Postiosoite: PL 221, 00029 HUS
Toimisto puh. (09) 471 77892,
soittoaika ma-to 8.30–15.00, pe 8.30–13.00

HUS silmä-korvasairaala

Haartmaninkatu 4 E, PL 220,00029 HUS
kuulokeskus puh. (09) 471 75030
arkisin klo 9.00–11.30, 12.00–14.00
kuulovammaisten yhteydenottoa varten hyks.kuulokeskus@hus.fi ja
kuuroille tekstiviestien palvelunumero 050 472 9302

Apuvälineiden saatavuus-/ luovutusperusteet -ohje, jonka pohjana on käytetty soveltaen SFS-EN ISO 9999 luokitusta vuodelta 2002. Apuvälineitä luovutetaan vantaalaisille pääasiassa tämän ohjeen mukaisesti. Poikkeavasta luovutuksesta päättää lääkinnällisen kuntoutuksen kehittämissuuryhmä tai johtava ylilääkäri.

¹03 HOITO- JA HARJOITUSVÄLINEET**03 03 Hengityshoitovälineet**

	M	J	
Ilmankostuttimet	-	-	
Ilmanpuhdistimet	-	-	Vuokrausta voi tiedustella Vantaan Allergiayhdistykseltä puh. (09)823 1600.

¹M = määräaikaislaina, J = jatkuva laina, * = apuväline saatavissa apuvälinelainaamosta ilman ajanvarausta

VPL =vammaispalvelu, ESH= erikoissairaanhoido

Inhalaatiolaitteet	-	-	ESH
Happihoitolaitteet	-	-	ESH
Virtausmittarit/ säätimet	-	-	ESH (Peijaksen keuhkopoliklinikan potilas), muut ostavat itse Oy AGA Ab:ltä
Happipullot	-	-	Asiakas vuokraa Oy AGA Ab:ltä
Imulaitteet	-	-	Lainataan sairaanhoitotarvikejakelusta
Tyhjennyshoitolaitteet	-	-	
Hengityselinten harjoituslaitteet	-	-	
Hengitystä mittaavat laitteet (PEF)	-	-	Diagnostiikkavaiheessa lainataan terveysasemien vastaanotoilta tai ESH:sta. Ostettavissa Vantaan Allergiayhdistyksen kautta puh. (09) 823 1600) tai apteekista
CPAP, BIPAP	-	-	ESH
Vesipiippuinhalatori	-	-	Ostettavissa Yliopiston apteekista ja joistakin Vantaan apteekista
Happipullotelinet	-	+	Rollaattoriin/pyörätuoliin

03 06 Verenkiertohäiriöiden hoitovälineet

	M	J	
Tukisukat Myönnetään 2 kpl /2pr/vuosi. Yksilöllisin perustein voidaan myöntää useampi kpl/pr/vuosi.	-	+	Kun tukisukan tarve arvioidaan pysyväksi. Myöntämisperusteina mm vaikea-asteinen synnynnäinen tai sairauden aiheuttama lymfakierronvajaatoiminta, veren hyytymisjärjestelmän puute tromboositaipumuksineen, krooniset säärihaavat, toistuva erysipelas, syöpäleikkauksen jälkeinen raajan huomattava turvotus tai muu erityinen peruste. Jos potilaalla on laskimoinnsuffiensienssin pohjalta tai muusta syystä turvotusta ilman komplikaatioita, tukisukat ovat hyödylliset, mutta ne joutuu itse kustantamaan. Lentosukkia ei kustanneta.
Tukisukan vetolaite	-	+	Tukisukan vetolaite yksilöllisen arvioinnin perusteella, silloin kun asiakkaan käsivoimat eivät ole riittävät/asiakkaalla ei ole käytössä pukemisapua
Tukihiha- ja hanska	-	+	Myönnetään lähinnä rintasyöpäpotilaille, joilla on

			todettu lymfateiden vajaatoiminta ja yläraajassa esiintyy kroonista turvotusta
Muut Kompressiotuotteet	-	+	Yksilöllisen arvioinnin perusteella silloin kun se on perusteltua toimintakyvyn turvaamiseksi

²03 12 Tyränhoitovälineet

	M	J	
Tyrävyöt	-	+	Kun vatsan alueella avannetyrä eikä leikkaushoito ole mahdollinen.

03 27 Stimulaattorit

	M	J	
Stimulaattorit kivun lievitykseen. Kivunhoitovälineet (Mini -TNS)	+	-	Kertaluonteisesti fysioterapeutin arvion perusteella, kokeilukäyttöön max. 4 viikkoa. Vaatii lääkärin lähetteen ja fysioterapian ajanvarauksen ohjauskäynnille. Ei toistuvaislainaan.
Lihastimulaattorit	-	-	
Pidätyskyvyn stimulaattorit	-	-	ESH

03 30 Lämpö- ja/tai kylmähoitovälineet

	M	J	
Lämpöhoitovälineet (esim. lämpöhanskat) Kylmähoitovälineet	-	-	

03 33 Painehaavojen ehkäisyvälineet

	M	J	
* Istuintyyntyt	+	+	
Painehaavapatjat ja -tyynyt	+	+	Toimintaterapeutin yksilöllisen arvion perusteella
Painehaavasuojat	-	+	esim. kantapää-, sormi- ja kämmensuojat

³03 42 Kommunikoinnin terapia- ja harjoitusvälineet

	M	J	
Puhetta tukevan ja	-	-	Puheterapeutin arvioinnin

²M = määräaikaislaina, J = jatkuva laina, * = apuväline saatavissa apuvälinelainaamosta ilman ajanvarausta

VPL =vammaispalvelu, ESH= erikoissairaanhoido

korvaavan kommunikoinnin harjoitusvälineet			perusteella kommunikaation apuvälinevaraston ei-aktiivisessa käytössä olevia laitteita ja puheterapeuttien varastossa olevia välineitä voidaan antaa määräaikaiseen lainaan.
Orakojeet	-	+	Lasten ja vahvasti dysartristen aikuisten orakojeet puheterapeutin tai foniatriin arvioinnin perusteella
Puheen ja äänenkäytön harjoitusvälineet	-	-	Itse hankittavia (esim. resonaattoriputket, kosteuttava vesipiippu)
Kuolaamisen hoito	-	+	Puheterapeutin tai foniatriin arvioinnin perusteella Hallen levy. Sovitus voidaan tehdä yhdessä suunterveydenhuollon kanssa

03 48 Liikkeen, voiman ja tasapainon harjoitusvälineet

	M	J	
Kuntopyörät	-	-	
Seisomatelineet ja kippilaudat	-	+	
Käden ja sormien harjoitusvälineet	-	-	
Alaraajan harjoitusvälineet	+	-	Moottoroitu kuntopyörä (esim. Motomed). Liitteenä olevan erillisohjeen mukaan (keskitetysti Myyrmäen apuvälinelainaamosta). Jatkuvaan lainaan vain kuntoutuksen seurantaryhmän päätöksellä
Terapiapallot, tasapainolauta voimistelumatto, psoas- ja kiilatyyny	-	-	Ei myönnetä vammaispalvelunakaan.
Asentohoitotyyny	-	+	Vaikeavammaisille (esim. kehitysvammaiset) ehkäisemään virheasentojen pahenemista ja painehaavojen syntymistä.
De-aktivaatiotyyny	-	-	
Painomansetit ja punnukset	-	-	
Painevaatteet	-	+	Kehitysvammaisille lapsille/nuorille

³M = määräaikaislaina, J = jatkuva laina, * = apuväline saatavissa apuvälinelainaamosta ilman ajanvarausta

VPL =vammaispalvelu, ESH= erikoissairaanhoito

(lycravaatteet, painehanskat yms.) ja muut kompressiotuotteet			(esim. hypotonisille) asentotunnon parantamiseksi/ Yksilöllisen arvion perusteella (esim. turvotuksen hoitoon neurologisissa sairauksissa)
---	--	--	--

⁴03 51 Pidätyskyvyn harjoitusvälineet

	M	J	
Inkontinenssihälytyn	-	-	Terveysasemilta.

03 54 Sukupuolielämän apuvälineet

	M	J	
Sukupuolielämän apuvälineet	-	-	Paikkakunnalla toimivista seksuaalineuvojista ja seksiterapeuteista saa tietoa soittamalla Sexpoon, p 0800-90044 (maksuton)

06 TUKILAITTEET JA PROTEESIT

Lyhytaikaiseen tarpeeseen lainattavien tukien laina-aika on enintään 4 viikkoa (ei jatkuvaan lainaan). SI-vyöt lainataan raskauden loppuun saakka.

Esim. toistuvissa rasitusvammoissa tukien käytöstä on usein selkeää hyötyä, mutta tällöin asiakkaan on hankittava ne itse. Pelkästään urheilukäyttöön tarkoitettuja tukia ei kustanneta.

06 03 Vartalon ja selkärangan tuet

	M	J	
Korkeat tukiliivit	-	+	Yksilöllisesti sovitettavat, enintään 1-2 kpl/vuosi.
Matalat tukiliivit	+	+	Pitkäaikaislainaan vain jos tukiliivin jatkuva käyttö on välttämätöntä selän vaikean rakennevian takia ja tukiliivi lisää olennaisesti hakijan toimintakykyä.
Sacroiliacavyöt	+	-	Raskauden loppuajaksi.
Niskatuet	+	+	Pitkäaikaislainaan vain, jos kyseessä on vaikea pitkäaikainen sairaus tai vamma.

⁴M = määräaikaislaina, J = jatkuva laina, * = apuväline saatavissa apuvälinelainaamosta ilman ajanvarausta

VPL =vammaispalvelu, ESH= erikoissairaanhoido

⁵06 09 Yläraajan ortoosit, ei vartalokiinnitystä

	M	J	
Olkaniiveltuet (subluksaatiotuki)	-	+	Ei akuuttien luksaatioiden hoitoon.
Kyynärniveltuet	-	+	Vaikea pitkäaikainen sairaus tai vamma.
Epicondylituet	+	-	Ei toistuvaislanaan.
Rannetuet	+	+	Pitkäaikaislanaan terapeutin arvion perusteella, jos kyseessä pysyvä sairaus tai vamma, ja tuki lisää olennaisesti toimintakykyä.
Sormituet	-	+	kuten edellä

06 12 Alaraajan ortoosit

	M	J	
Alaraajan pitkät tukisidokset	-	+	
Alaraajan lyhyet tukisidokset (esim. peroneustuki tai Toe Off)	+	+	
Polven yliojennustuet	-	+	Neurologisissa sairauksissa.
Polvituet	-	+	Pitkäaikaislanaan terapeutin arvion perusteella, jos kyseessä pysyvä sairaus tai vamma, ja tuki lisää olennaisesti toimintakykyä. Kevyet tuet eivät kuulu lääkinällisen kuntoutuksen piiriin.
Plantaarifaskiittituet	-	-	Omakustanteisesti
Nilkkatuet	-	+	Pitkäaikaislanaan terapeutin arvion perusteella, jos kyseessä pysyvä sairaus tai vamma, ja tuki lisää olennaisesti toimintakykyä.
Tukipohjalliset	-	+	Enintään 2 paria/vuosi. Aikuisilla vaikeat virheasennot jalkaterissä tai diabeetikoilla riskiluokka 1-3. Lapsilla merkittävä virheasento tai fysioterapeutin toteama merkittävä toiminnallinen haitta. Pelkästään lattajalan hoitoon ei tukipohjia kustanneta.

⁵M = määräaikaislaina, J = jatkuva laina, * = apuväline saatavissa apuvälinelainaamosta ilman ajanvarausta

VPL =vammaispalvelu, ESH= erikoissairaanhoido

606 18 Yläraajaproteesit

Tietokoneohjattavat ym. kalliit erikoisproteesit kuuluvat erikoissairaanhoidon.

	M	J	
Yläraajaproteesit	-	+	

06 24 Alaraajaproteesit

	M	J	
Alaraajaproteesi	-	+	
Kylpyproteesit	-	+	Erytisperustein.
Tynkäsukat	-	+	Tarpeen mukaan.

06 30 Proteesit lukuunottamatta raajaproteeseja, kosmeettiset

	M	J	
Peruukit	-	+	Pysyvä tila: alle 18-vuotiaille enintään 1.300 € / vuosi. Aikuisille enintään 750 € (sis alv)/2 vuotta. Sytostaattihoidon yhteydessä yksi keinoperuukki, enintään 200 €.
Silmäproteesi	-	+	Aikuisille joka 5. vuosi, lapsille tarpeen mukaan. Proteesin kiillotusta ei kustanneta.
Rintaproteesi	-	+	Rintaliivejä ei kustanneta. Uimaproteeseja ei kustanneta.

06 33 Ortopediset jalkineet

	M	J	
Tehdasvalmisteiset erityisjalkineet, valmiina saatavat jalkineet, muunnellut	-	-	VPL, harkinnanvarainen etuus
Yksilöllisesti valmistetut jalkineet	-	+	Enintään 2 paria/vuosi. Myös yksilölliset puolivalmiit mittatilausjalkineet.
Jalkineiden muutokset	-	+	Korotukset vain silloin, kun kyseessä merkittävä pituusero (n. 2 cm).
* Kipsikengät	+	-	
Haavanhoitokengät	-	-	ESH

⁶M = määräaikaislaina, J = jatkuva laina, * = apuväline saatavissa apuvälinelainaamosta ilman ajanvarausta

VPL =vammaispalvelu, ESH= erikoissairaanhoido

09 HENKILÖKOHTAISEN HYGIENIAN JA SUOJAN VÄLINEET

09 06 Suojavälineet

	M	J	
Valjaat ja liivit, turvavyöt	+	+	
Päänsuojat	-	+	Epilepsia tai vastaavalla tavalla liikkumisen turvallisuutta heikentävä vamma tai sairaus.
Hengityssuojat	-	-	
Lonkkasuojaimet	-	-	Omakustanteisesti
Inkontinenssiuimahuusut	-	+	Kehitysvammaisille, joille suositellaan esimerkiksi allasterapiaa

⁷09 09 Pukeutumis- ja riisuutumisvälineet

	M	J	
* Sukanvetolaitteet	+	+	Yksilöllisen arvioinnin perusteella, silloin kun asiakkaan käsivoimat eivät ole riittävät/asiakkaalla ei ole käytössä pukemisapua
Tukisukan vetolaite	-	+	Yksilöllisen arvioinnin perusteella, silloin kun asiakkaan käsivoimat eivät ole riittävät/asiakkaalla ei ole käytössä pukemisapua
Muut riisuutumiseen ja pukeutumiseen liittyvät pienapuvälineet	-	+	Toimintaterapeutin yksilöllisen arvion perusteella, kun kyseessä on pysyvä sairaus tai vamma, joka aiheuttaa selviä puutteita käden otteissa tai selviä liikerajoituksia ylä- tai alaraajoissa. Hankittavat pienapuvälineet liittyvät välttämättömiin perustoimintoihin. Päivittäistavarakaupoista saatavia pienapuvälineitä ei kustanneta

09 12 WC-apuvälineet

	M	J	
* WC-tuolit	+	+	
WC-tuki-istuimet	-	+	
* WC-korotukset	+	+	
Alusastiat ja virtsapullot	-	-	Ostettavissa esim. apteekkeista
Korkea WC-istuin	-	-	VPL
Pesevä, kuivaava	-	-	VPL

⁷M = määräaikaislaina, J = jatkuva laina, * = apuväline saatavissa apuvälinelainaamosta ilman ajanvarausta

VPL =vammaispalvelu, ESH= erikoissairaanhoido

WC			
Kemiallinen WC	-	-	VPL

09 33 Peseytymis-, suihku- ja kylpyvälineet

	M	J	
* Suihkutuolit	+	+	
* Suihkupyörätuoli	+	+	
Ammematot	-	-	Ostettavissa tavarataloista.
* Ammelaudat ja - istuimet	+	+	
Suihkuvaunut ja - tasot	-	+	
Peseytymiseen ja itsensä huolitteluun liittyvät pienapuvälineet	-	+	Toimintaterapeutin yksilöllisen arvion perusteella, kun kyseessä on pysyvä sairaus tai vamma, joka aiheuttaa selviä puutteita käden otteissa tai selviä liikerajoituksia ylä- tai alaraajoissa. Hankittavat pienapuvälineet liittyvät välttämättömiin perustoimintoihin. Päivittäistavarakaupoista saatavia pienapuvälineitä ei kustanneta.

⁸12 LIIKKUMISEN APUVÄLINEET

12 03 Kävelyn apuvälineet, yhdellä kädellä käytettävät

	M	J	
* Kävelykepit	+	+	
* Kyynärsauvat	+	+	
* Kainalosauvat	+	+	
Kävelysauvat	-	-	
Valkoiset kepit	-	+	Näkövammaisille.
Vaihtokärjet	-	+	Näkövammaisille.

12 06 Kävelyn apuvälineet, kahdella kädellä käytettävät

	M	J	
*Kävelytelineet	+	+	
Kävelykehikot (fordit)	+	+	

12 07 Kävelyn apuvälineiden lisävarusteet

	M	J	
* Kepinpääkumit	+	+	

⁸M = määräaikaislaina, J = jatkuva laina, * = apuväline saatavissa apuvälinelainaamosta ilman ajanvarausta

VPL =vammaispalvelu, ESH= erikoissairaanhoido

*Jääpiikit	+	+	
*Tavarakori	+	+	
Kepinpidikkeet	-	+	Eryitystilanteissa lisävarusteeksi liikkumisen apuvälineeseen
Happipulloteline	-	+	rollaattoriin

12 12 Auton käyttöä helpottavat välineet

	M	J	
Erytisistuimet	-	-	VPL, KELA
Käsihallintalaitteet ym. muutostyöt	-	-	VPL
Pyörätuolin nostin	-	-	VPL

12 18 Polkupyörät

	M	J	
Kolmipyöräiset ja tukipyörät	-	+	Kolmipyöräinen perusmalli hankitaan, jos tavallinen polkupyörä tukipyörin ei anna riittävää tukea. Tukipyörät voidaan hankkia apuvälineeksi vammaiselle lapselle tai aikuiselle. Polkupyörän käyttäjä hankkii itse.
Potkupyörät	-	+	Eryisperustein. Yksilöllisen arvion perusteella
Tandempyörät	-	-	VPL
Käsi polkupyörä	-	-	Eryisperustein lääkinnällisen kuntoutuksen seurantaryhmän päätöksellä.

⁹12 21 Pyörätuolit

	M	J	
* Manuaaliset pyörätuolit	+	+	
Korkeaselkäiset comfort-pyörätuolit	-	+	Yksilöllisen arvion perusteella, kun geriatrinen tuoli ei ole riittävä
Geriatriset tuolit	-	-	
Sähkökäyttöiset pyörätuolit	-	-	Vuokrataan HUS:n apuväkeskuksesta. Tarvitaan kuntoutustyöryhmän lähete.
Muut pyörätuolit esim. seisomapyörätuolit	-	-	Vuokrataan HUS:n apuväkeskuksesta. Tarvitaan kuntoutustyöryhmän lähete.

⁹M = määräaikaislaina, J = jatkuva laina, * = apuväline saatavissa apuvälinelainaamosta ilman ajanvarausta

VPL =vammaispalvelu, ESH= erikoissairaanhoido

Urheilupyörätuolit	-	-	Voi kysellä vuokrattavaksi Solialta: Soveltavan liikunnan apuvälineet. www.solia.info p. 045 6770 516.
--------------------	---	---	---

12 24 Pyörätuolien lisävarusteet

	M	J	
Kelausta keventävät lisälaitteet	-	-	Vuokrataan HUS:n apuväkeskuksesta. Tarvitaan kuntoutustyöryhmän lähete.
Pyörätuolien lisävarusteet mm. happipullotelinet, pöytälevyt, *istuintyyny	+	+	Pyörätuolilaukkuja, suojapusseja tms. ei hankita.
Nokkapyörät, Stricker	-	+	Erytisperustein

12 27 Muut kulkuvälineet

	M	J	
Rattaat	-	-	Vammaisille lapsille HUS:n apuväkeskuksesta. Tarvitaan kuntoutustyöryhmän lähete
Sähkömopedit	-	-	Vuokrataan HUS:n apuvälineyksiköstä. Tarvitaan kuntoutustyöryhmän lähete.

¹⁰12 30 Siirtymisapuvälineet

	M	J	
* Liukulaudat, liukualustat	+	+	
* Kääntölevyt	+	+	
* Kohottautumistelineet, nousutuet, köysitikkaat	+	+	
Siirtoapuvälineet, esim. nostovyöt, nostovaljaat,	+	+	
Liukulakana	-	-	

12 36 Henkilönostolaitteet

	M	J	
Pyörälliset	-	+	

¹⁰M = määräaikaislaina, J = jatkuva laina, * = apuväline saatavissa apuvälinelainaamosta ilman ajanvarausta

VPL =vammaispalvelu, ESH= erikoissairaanhoido

nostolaitteet ja nostoliinat			
Kiinteästi asennettavat katonostimet ja niihin liittyvät nostoliinat	-	-	VPL

12 39 Suunnistautumisvälineet

	M	J	
Valkoiset kepit	-	+	Kuntoutussihteerin maksusitoumuksella
Vaihtokärjet	-	+	Kuntoutussihteerin maksusitoumuksella

15 KODINHOITOVÄLINEET

15 03 Ruoanlaittovälineet

	M	J	
Ruoanlaittoon ja kodinhoitoon liittyvät pienapuvälineet	-	+	Toimintaterapeutin yksilöllisen arvion perusteella, kun kyseessä on pysyvä sairaus tai vamma, joka aiheuttaa selviä puutteita käden otteissa tai selviä liikerajoituksia ylä- tai alaraajoissa. Hankittavat pienapuvälineet liittyvät välttämättömiin perustoimintoihin. Päivittäistavarakaupoista saatavia pienapuvälineitä ei kustanneta.

¹¹15 09 Syömisen ja juomisen välineet

	M	J	
Syömiseen ja juomiseen liittyvät pienapuvälineet	-	+	Kuten edellä.

18 ASUNTOJEN JA MUIDEN TILOJEN VARUSTEET JA LISÄLAITTEET

18 03 Pöydät

	M	J	
Luku- ja vuodepöydät	+	+	
ATK- ja työpöydät	-	-	

¹¹M = määräaikaislaina, J = jatkuva laina, * = apuväline saatavissa apuvälinelainaamosta ilman ajanvarausta

VPL =vammaispalvelu, ESH= erikoissairaanhoido

18 06 Valaisimet

	M	J	
Luku- ja työskentelyvalaisimet	-	-	Näkövammaisten asunnonmuutostöiden yhteydessä kiinteät valaisimet VPL:n kautta.

18 09 Tuolit

	M	J	
Työtuolit	-	-	
Seisoma/istumatuet	-	+	ADL-toiminnoista selviytymisen tueksi, esim. keittiötoimintoihin toimintaterapeutin yksilöllisen arvion perusteella
Korotetut tuolit	-	-	
Geriatriset tuolit	-	-	
Lasten erityistuolit	-	-	HUS:n apuvälinekeskuksen kautta, tarvitaan kuntoutustyöryhmän lähete

18 12 Sängyt

Patjan, tyynyn ja muut vuodevaatteet asiakas hankkii itse.

	M	J	
Sängyt ja sängynpohjat, sähköisesti säädettävät	-	+	Toimintaterapeutin yksilöllisen arvion perusteella. Parisänkyyn vain potilaan käytössä oleva sängynpuolisko
Mekaanisesti säädettävät sängynpäädynkottajat	+	+	
Sängyn laidat	-	+	
Sairaalasängyt	-	-	

18 15 Huonekalujen lisälaitteet, korkeudensäätövälineet

	M	J	
* Sängynjalankorottajat	+	+	
* Lonkka- ja korotustyyny	+	+	

¹²18 18 Tukeutumisvälineet

	M	J	
Tukitangot	-	-	Muutostöinä vammaispalvelun tai

¹²M = määräaikaislaina, J = jatkuva laina, * = apuväline saatavissa apuvälinelainaamosta ilman ajanvarausta

VPL =vammaispalvelu, ESH= erikoissairaanhoido

(kiinteästi asennettavat)			sosiaalihuoltolain perusteella, kotihoidon tukipalveluna tai omakustanteisena, jolloin vastuu kiinnityksestä on asiakkaalla.
WC-tukikaiteet, WC-istuimeen kiinnitettävät	-	+	
WC-tukikaiteet, seinään/lattiaan kiinnitettävät	-	-	VPL

18 30 Hissit, nostotasot, porrashissit ja luiskat

	M	J	
Hissit	-	-	VPL
Porraskiipijät	-	-	Vuokrataan HUS apuvälineyksiköstä. Tarvitaan kuntoutustyöryhmän lähete.
Siirrettävät luiskat	+	+	
Kiinteät luiskat/rampit	-	-	VPL

21 KOMMUNIKOINTI- JA HAVAITSEMISVÄLINEET

¹³21 03 Optiset apuvälineet

	M	J	
Silmälasilinsit	-	-	
Suurennuslasit ja luupit, valolliset ja ilman valoa	-	-	Ostettavissa Näkövammaisten keskusliiton apuvälinekeskuksesta.

21 06 Elektro-optiset välineet

	M	J	
Lukutelevisiot	-	-	HUS Silmä-korvasairaalan näönkuntoutuskeskuksesta.
Kuvaruudun suurentaja	-	-	Ostettavissa Näkövammaisten keskusliitosta sekä televisioliikkeistä.

Näkövammaisille tarkoitettut "puhuvat" apuvälineet (vaaka, verenpainemittari, verensokerimittari) eivät pääsääntöisesti kuulu lääkinnällisenä kuntoutuksena kustannettaviin apuvälineisiin, sillä kyseiset toiminnot eivät yleensä ole välttämättömiä vaan käytettävissä on vaihtoehtoisia toimintatapoja.

¹³M = määräaikaislaina, J = jatkuva laina, * = apuväline saatavissa apuvälinelainaamosta ilman ajanvarausta

VPL = vammaispalvelu, ESH= erikoissairaanhoido

21 09 Tietokoneiden, kirjoituskoneiden ja laskukoneiden syöttö- ja tulostuslaitteet sekä lisävarusteet

	M	J	
Asiakkaan oman tietokoneen käyttöön liittyvät ohjaimet ja lisälaitteet	+	+	Kun asiakas kommunikoi tietokoneen avulla.

21 27 Lukuvälineet, ei-optiset

	M	J	
Sivunkääntäjät	-	+	
Lukutelineet ja pitimet	-	+	

¹⁴21 30 Nauhurit ja radiolaitteet

	M	J	
Digi-sanelin	-	+	Näkövammaisille Lisälaitteet erityisperustein.
DAISY-kuuntelulaitteet äänikirjoille	-	+	Aikuiset näkövammaiset saavat laitteen lainaksi CELIAsta (näkövammaisten kirjasto) RAY-rahoituksella Myönnetään näkövammaisille peruskoululaisille 1-6 lk. Peruskoulun 7. luokalta lähtien anotaan Kelasta, jos tarpeellinen työelämään tähtäävässä opiskelussa.

21 36 Puhelimet ja puhelimen käytön apuvälineet

	M	J	
Kaiutinlisäkkeet, puhelimen vahvistimet	-	-	VPL
Matkapuhelimen puhetuki ja suurennusohjelma näkövammaiselle. (esim. Talks&Zooms/mobile speak-ohjelma).	-	+	Vamman haitta-aste 100 %, (ei täysi sokeus). Aktiivinen henkilö joka tarvitsee ohjelmaa. Pitää hallita puhelimen perustoiminnot. Lisää toimintakykyä. Puhelinta ei kustanneta. Ohjelmien päivitystä ei kustanneta.

¹⁴M = määräaikaislaina, J = jatkuva laina, * = apuväline saatavissa apuvälinelainaamosta ilman ajanvarausta

VPL = vammaispalvelu, ESH= erikoissairaanhoido

Muistitoimintojen tueksi tarkoitettut kognitiiviset apuvälineet eivät kuulu perusterveyden-huollon kustantamiin lääkinnällisen kuntoutuksen apuvälineisiin (esim. tietokoneohjelmat, käsipuhelimet ja niihin liittyvät "kommunikaattorit").

21 42 Lähikommunikaatiovälineet

	M	J	
Kirjain- ja symbolitaulut, kommunikaatiokansiot	+	+	Puheterapeutin arvioinnin perusteella. Lyhytaikaislainaan kokeiluluontoisesti. Pitkäaikaislainaan kommunikaation apuvälinevarastosta, mikäli kuvat ovat asiakkaan pääasiallinen kommunikointikeino ja varastossa oleva kansio on sopiva. Yksilöllistettävät ja huoltoa vaativat pyritään ohjaamaan HUS apuvälinekeskukseen, johon tarvitaan kuntoutustyöryhmän lähete.
Kuvien käyttöä mahdollistavat ohjaimet ja lisälaitteet, kuvataskut ja kuvakansio.	+	+	
Kuvien käytön kokeilua ja käytettävien kuvien lisäämistä mahdollistava CD.	+	-	Lyhytaikaislainaan kokeilun ajaksi.
Mukana kannettavat kommunikointilaitteet	+	+	Vantaan kommunikaatioapuvälinevarastossa/listalla oleva laite.
Kannettaviin kommunikointilaitteisiin liittyvät ohjaimet ja lisälaitteet	+	+	Terapeutin arvion perusteella omana toimintana hankittavaan laitteeseen liittyen tai vaativimmissa ja huoltoa kaipaavissa HUS apuvälinekeskuksen kautta, johon tarvitaan kuntoutustyöryhmän lähete.
Larynxgeneraattorit	-	-	ESH
Tietokone	-	-	Kommunikaatioapuvälineeksi tietokone vuokrataan HUS apuvälinekeskuksesta. Läheteet kuntoutustyöryhmien kautta puheterapeutin arvion perusteella.

			Koulut ja Kela hankkivat tietokoneita koulussa tapahtuvaan opiskeluun ja ammatilliseen kuntoutukseen liittyvinä apuvälineinä.
Puheäänenvahvistimet	+	-	Puheterapeutin arvioinnin perusteella kommunikaation apuvälinevarastossa oleva laite voidaan antaa m-lainaan ensisijaisesti asiakkaalle, jolla on neurologinen sairaus. Äänihäiriöiset asiakkaat ohjataan ensisijaisesti HYKS foniatrian pkl:lle.

¹⁵21 45 Kuulokojeet

Kuulokoje	-	-	ESH. Paristot kustantaa potilas.
Kuulon-vahvistin (kommunikaattori)	+	+	Kuulontutkijan arvion perusteella, kun asiakkaan korvat on tarkastanut myös lääkäri.
Kuulotorvet ja sauvakuulokojeet	-	-	ESH

21 51 Hälytysjärjestelmät

	M	J	
Epileptikoiden hälyttimet	-	-	VPL
Kulunvalvontalaitteet	-	-	VPL

24 TUOTTEIDEN JA TAVAROIDEN KÄSITTELY- JA KULJETUSVÄLINEET

24 06 Pakkausten käsittelyvälineet

	M	J	
Pakkauksen avaajat	-	+	Toimintaterapeutin yksilöllisen arvion perusteella, kun kyseessä on pysyvä sairaus tai vamma, joka aiheuttaa selviä puutteita käden otteissa tai selviä liikerajoituksia ylä- tai alaraajoissa. Hankittavat pienapuvälineet liittyvät välttämättömiin perustoimintoihin. Päivittäistavarakaupoista saatavia pienapuvälineitä ei kustanneta.

¹⁵M = määräaikaislaina, J = jatkuva laina, * = apuväline saatavissa apuvälinelainaamosta ilman ajanvarausta

VPL =vammaispalvelu, ESH= erikoissairaanhoido

24 21 Otteen pidentimet

	M	J	
* Tarttumapihdit	+	+	
Otsa-, leuka- ja suupuikot	-	-	HUS:n apuvälinekeskuksesta. Tarvitaan kuntoutustyöryhmän lähete.

24 12 Ympäristönhallintajärjestelmät

	M	J	
Sähköinen ovenavausjärjestelmä	-	+	Toimintaterapeutin kotikäynnin perusteella. Kuntoutussihteerin päätös
Muut ympäristönhallintaan liittyvät kokonaisuudet	-	-	Vuokrataan HUS:n apuvälinekeskuksesta. Tarvitaan kuntoutustyöryhmän lähete.

24 15 Ajastimet

	M	J	
Liesivahti	-	-	VPL

24 36 Kanto- ja kuljetusvälineet

	M	J	
Pöytätasollinen kävelyteline sisäkäyttöön	-	+	Erytisperustein

M = määräaikaislaina, J = jatkuva laina, * = apuväline saatavissa apuvälinelainaamosta ilman ajanvarausta
VPL = vammaispalvelu, ESH = erikoissairaanhoido

LIITE 1

SÄHKÖKÄYTTÖISEN PYÖRÄTUOLIN VAKUUTTAMINEN

Liikennevakuutussäädösten mukaan sähkökäyttöinen pyörätuoli luokitellaan liikennevakuutettavaksi moottoriajoneuvoksi. Se liikennevakuutetaan invalidimopona, jolloin liikennevakuutusmaksua ei peritä. Vakuuttamisvelvollisuus kuuluu ensisijaisesti sähköpyörätuolin käyttäjälle. Liikennevakuutuksen voi hankkia kaikista liikennevakuutuksista myöntävistä vakuutusyhtiöistä.

Ajoneuvon rakenteesta ja varusteista annetun asetuksen mukaan vammaisen käyttöön tarkoitettua sähköpyörätuolia, joka on varustettu enintään 1 kW:n moottorilla ja jonka rakenteellinen nopeus on enintään 15 km/h, ei tarvitse rekisteröidä.

Tieliikennelain 45 §:n mukaan pyörätuolia käyttävään vammaiseen sovelletaan edellä mainituin perustein jalankulkijoita koskevia säännöksiä.

Liikevakuutuksesta korvataan pyörätuolia liikenteeseen käytettäessä vastapuolelle aiheutetut omaisuus- ja henkilövahingot sekä omat henkilövahingot.

Vahingot, jotka aiheutuvat silloin, kun sähköpyörätuolia ei käytetä liikenteessä, kuuluvat kotivakuutuksen piiriin. Kotivakuutusmaksu riippuu vakuutettavan omaisuuden määrästä.

Muiden vahinkojen varalle voidaan käytössä olevalle sähköpyörätuolille ottaa vapaaehtoinen kaskovakuutus, joka on maksullinen. Vakuutus korvaa vakuutusehtojen mukaisesti vakuutuksen kohteelle aiheutuneet vahingot.

LIITE 2

NÄKÖVAMMAISTEN APUVÄLINEPALVELUN PERUSTEET

Näkövammainen on henkilö, jonka

Paremmen silmän näöntarkkuus on parhaalla toteutettavissa olevalla lasikorjauksella heikompi kuin 0,3, Molempien silmien yhteisen näkökentän halkaisija on pienempi kuin 60 astetta, tai näkökyky on muusta syystä heikentynyt siten, että haitta-aste on 50 % tai suurempi.

Perusterveydenhuolto

Nauhurit, sanelukoneet ja muut kuuntelulaitteet, matkapuhelimen TALKS-puheohjelmat sekä valkoiset kepit

Erikoissairaanhoido: Silmä- ja piilolasit

Näkövammaisen näkökyvyn parantamiseksi lähelle tai kauas on tarpeen muu kuin silmän valontaittovirhettä tai ikää vastaava korjaus.

Häikäisyä vähentävät sivu- tai yläsuojat ja lasten silmien painamista estävät suojat jos potilaan toimintakyky parantuu, voidaan lisäksi korvata tummennetut ja suodattavat linssit sekä linssien pintakäsittely. Potilaalle voidaan hankkia uudet maksuttomat silmälasit, jos linssien vahvuuden muutoksen voidaan todeta parantavan näkökykyä. Silmälasien huonokuntoisuuden perusteella voidaan hankkia uudet maksuttomat silmälasit, kun kuntoutuspäätöksestä on kulunut aikaa vähintään 5 vuotta, alle 16-vuotiaille yksilöllisen harkinnan perusteella useamminkin.

Erikoissairaanhoido: Lukutelevisio tai televisioon liitettävä elektroninen lukulaite

Näkövammaisen henkilö ei muulla apuvälineellä pysty lukemaan ilman kohtuuttomia vaikeuksia normaalikokoista tekstiä (Jaeger-0.4 tai sitä vastaava).

Lukutelevision voi saada joko mustavalkoisena tai värillisenä hakijan yksilöllisten tarpeiden mukaan. Apuvälineen tulee lisätä käyttäjän itsenäistä selviytymistä.

Käyttäjällä on lukutelevision käytön edellyttämä fyysinen ja psyykinen toimintakyky. Apuvälineen sovituksesta ja käytön opetuksesta vastaa näkövammaisten apuvälineisiin perehtynyt asiantuntija.

Erikoissairaanhoido: Tietokoneen lisälaitteet ja ohjelmat*

Lukeminen, kirjoittaminen sekä tiedon hankkiminen ja sen välittäminen ei ole mahdollista ilman lisälaitteita. Henkilön tietokoneen käyttötaito ja mahdollinen oppimiskyky käyttää apuvälinettä arvioidaan yksilöllisesti. Apuvälineen sovituksesta ja käytön opetuksesta vastaa näkövammaisten apuvälineisiin perehtynyt asiantuntija. (*Esim. puhesyntetisaattori, suurennusohjelma, ruudunlukuohjelma, pistenäyttö ja optinen lukija eli skanneri ja muut näihin rinnastettavat normaaliin tietokonevarustukseen kuulumattomat laitteet ja ohjelmat)

Erikoissairaanhoido: Opaskoirat

Sokea tai vaikeasti heikkonäköinen, jonka jäljellä olevasta näkökyvystä ei ole hyötyä liikuttaessa oudossa ympäristössä. Käyttäjältä edellytetään taitoa suunnistautua ja liikkua valkoisen kepin kanssa. Näkövammaisten kuntoutusohjaaja (liikkumistaidon ohjaaja) arvioi opaskoiran tarpeen yhteistyössä Opaskoirakoulun asiantuntijan kanssa. Opaskoirakoulu arvioi käyttäjän soveltuvuuden opaskoiran käyttäjäksi.

Työryhmä: Autio Leena TAYS, Ylinen Arne TAYS, Aine Esko TAYS, Holmberg Kristina VKS, Korkea-aho Anitta TAYS, Korkiatupa Riitta SeKS, Korpimaa Eija, Mäenpää Liisa PHKS, Rousi Timo, Sjöblom Joakim, VKS, Söderback Birgitta VKS

Yhteyshenkilöt: arne.ylinen@pshp.fi, leena.autio@pshp.fi